

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 405/2012-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. septembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť M. W. a Ľ. W., obaja bytom T., zastúpených advokátom JUDr. D. M., P., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu a inú právnu ochranu a na nestranný súd podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5 NcC/7/2012 z 28. mája 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. W. a Ľ. W. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. júla 2012 doručená sťažnosť M. W. a Ľ. W. (ďalej len „sťažovatelia“ alebo „sťažovateľ v 1. rade a sťažovateľka v 2. rade“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu a na nestranný súd podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky

(ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie (spravodlivý súdny proces) podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 NcC/7/2012 z 28. mája 2012.

Zo sťažnosti vyplýva, že na Okresnom súde Litovský Mikuláš (ďalej len „okresný súd“) je pod sp. zn. 7 C 128/2012 vedené konanie „*o určenie neplatnosti zmluvy o úvere a o určení vlastníckeho práva k nehnuteľnosti*“, v ktorom sú sťažovatelia žalovanými v 2. a 3. rade.

Okresný súd rozsudkom z 13. mája 2010 žalobe čiastočne vyhovel.

Proti vyhovujúcej časti tohto rozsudku sa sťažovatelia odvolali a krajský súd uznesením sp. zn. 8 Co 280/2010 z 29. apríla 2011 v spojení s opravným uznesením rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

Sudkyňa okresného súdu JUDr. B. vrátila vec odvolaciemu súdu pre účely opravy zrejmej nesprávnosti zrušujúceho uznesenia, v ktorom vyjadruje svoj nesúhlas s odôvodnením a právnymi závermi uznesenia krajského súdu a považuje ho „*za neseriózne, zasahujúci do mojej povesti a cti*“.

Sťažovatelia ďalej v sťažnosti citujú z obsahu podania sudkyne z 23. septembra 2011 a ich právny zástupca uvádza, že s takýmto konaním sudcu všeobecného súdu sa ešte počas svojej praxe nestretol.

Na toto podanie sťažovatelia reagovali tým, že vzniesli námietku zaujatosti proti zákonnej sudkyňi, v ktorej okrem iného uviedli, že sudkyňa nerešpektuje záväzný právny názor krajského súdu, čím porušuje aj ustanovenie § 226 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). Okrem toho sa sťažovatelia domnievajú, že z tohto podania vyplývajú také skutočnosti, z ktorých je zrejmé, že z konania sudkyne možno mať pochybnosti o jej nezaujatosti v ich veci.

O námietke sťažovateľa v 1. rade rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 5 NcC/7/2012 z 28. mája 2012 tak, že sudkyňa okresného súdu nie je vylúčená z konania a rozhodovania vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 7 C/128/2007.

Sťažovatelia tvrdia, že krajský súd sa nevysporiadal s ich zásadnou a konkrétnou argumentáciou, že správanie sudkyne (ktorá sa v podaní vyjadrila k tomu, že obrana sťažovateľov v ich veci založená na ochrane dobromyseľného nadobúdateľa je nenáležitá a neobstojí) *„odporuje nielen zákonu, ale aj elementárnym zásadám spravodlivého nestranného procesu a sudcovskej etiky. Znamená prejednanie rozhodnutia sudcu o veci samej sudcom.“*

Sťažovatelia považujú rozhodnutie krajského súdu za veľmi stručné, všeobecné a povrchné a porušujúce ich právo ako účastníkov konania na *„spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy... a čl. 6 dohovoru“*.

Sťažovatelia ústavnému súdu navrhujú, aby rozhodol nálezom, že ich základné právo na spravodlivý proces a na prejednanie nezávislým a nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 5 NcC/7/2012 z 28. mája 2012 porušené bolo. Súčasne žiadajú predmetné uznesenie krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a domáhajú sa úhrady trov konania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podmienky konania ústavného súdu o sťažnostiach, ako aj ich zákonom predpísané náležitosti sú upravené v zákone Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z.

o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom nesplnenie niektorej z nich má za následok odmietnutie sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti ústavný súd pravidelne skúma aj to, či sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená.

V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označili sťažovatelia, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán (všeobecný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 288/05). Za zjavne neopodstatnenú možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, IV. ÚS 78/03).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Podstatou sťažnosti sťažovateľov (vychádzajúc z petitu sťažnosti) je namietané porušenie ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu, ktorý nevylúčil sudkyňu okresného súdu z rozhodovania v ich veci pre jej nesúhlas s odôvodnením a právnymi závermi uznesenia

krajského súdu, ktorým bolo zrušené rozhodnutie okresného súdu vo veci samej, ako aj preto, že rozhodnutie krajského súdu je povrchné a všeobecné, pretože im nedalo žiadnu odpoveď na ich argumenty vznesené v námietke zaujatosti proti zákonnej sudkyni.

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľov ústavný súd preto ustálil obsah práv, ktorých porušenie namietajú, a následne zisťoval, či namietaným uznesením krajského súdu mohlo vôbec dôjsť k ich porušeniu v dôsledku existencie príčinnej súvislosti medzi rozhodnutím krajského súdu, námietkami sťažovateľov a ich právami podľa ústavy a dohovoru.

Ústavný súd z obsahu sťažnosti a jej príloh zistil, že sťažovateľ v 1. rade prostredníctvom svojho právneho zástupcu vzniesol podaním z 3. februára 2012 podľa § 14 ods. 1 a § 15a ods. 1 OSP námietku zaujatosti proti sudkyni okresného súdu z dôvodu, že jej konanie v reakcii na rozhodnutie krajského súdu vo veci samej, ktorým zrušil rozhodnutie okresného súdu, je neprípustné a odporuje viacerým ustanoveniam Občianskeho súdneho poriadku a iným právnym predpisom, najmä zákonu „č. 757/2004 Z. z.“ (sťažovateľka v 2. rade námietku zaujatosti nevzniesla, teda ju ústavný súd považuje v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy za neoprávnenú osobu, pozn.).

Základné právo na prejednanie a rozhodnutie veci nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je v Občianskom súdnom poriadku garantované prostredníctvom vylúčenia sudcu z jej ďalšieho prejednávania a rozhodnutia pre zaujatosť (§ 12 až § 16 OSP). Obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je však povinnosť súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb (v danom prípade sťažovateľa v 1. rade, ktorý podal námietku zaujatosti proti sudkyni) a vylúčiť ju z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Jeho obsahom je len povinnosť súdu prejednať každý návrh oprávnenej osoby (v tomto prípade návrh na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť) a rozhodnúť o ňom.

Z rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva v spojitosti s čl. 6 ods. 1 dohovoru tiež vyplýva, že súd, ktorý prejednáva námietku účastníka konania o zaujatosti

sudcu, nerozhoduje o merite veci (sťažnosť č. 19231/91, rozhodnutie z 9. januára 1995). Jeho rozhodnutie sa týka len zloženia súdu, ktoré nie je „občianskoprávneho charakteru“ v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože ide o právo procesné. Pokiaľ by malo zloženie súdu vplyv na hlavné konanie a rozhodnutie na ňom prijímané, je potrebné pripomenúť, že podstata konania sa musí priamo týkať práv a záväzkov súkromného charakteru (Ringeisen v. Rakúsko, rozsudok zo 16. júla 1971, séria A, č. 13), čo v konaní o námietke zaujatosti sudcu nemožno tvrdiť (sťažnosť č. 58751/00, rozhodnutie z 11. decembra 2003).

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje tiež na svoje rozhodnutia, podľa ktorých „všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje“ (I. ÚS 9/00), v dôsledku čoho „do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť iba vtedy, ak by ich rozhodnutia (a im predchádzajúci postup) boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu“ (I. ÚS 24/00).

Krajský súd uznesením sp. zn. 5 NcC/7/2012 z 28. mája 2012 rozhodol tak, že sudkyňa okresného súdu nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci.

Krajský súd v relevantnej časti svojho rozhodnutia ako nadriadený súd (§ 16 ods. 1 prvá veta OSP) preskúmal vec z hľadiska ustanovení § 14 až § 16 OSP a po opísaní podstaty námietky zaujatosti sťažovateľa v 1. rade a vyjadrenia sudkyne k veci, ktorá uviedla, „že sa vo veci necíti byť zaujatá a nemá žiaden pomer k veci ako ani k účastníkom konania a k ich právnym zástupcom. Uvádza, že písomné podanie (vznesená námietka zaujatosti) sa ani minimálnym spôsobom netýka vzťahu k predmetu konania, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom. Týka sa odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. Právny názor zákonnej sudkyne bol vyjadrený už vo vyhlásenom a písomne vyhotovenom rozsudku. Obsah námietky zaujatosti preukazuje zaujatosť účastníka konania voči zákonnej sudkyňi, keďže v prvostupňovom konaní nebol úspešný“, citoval ďalej ustanovenie § 14 ods. 1 OSP a konštatoval, že „Nadriadený súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že nie

sú splnené podmienky v prípade zákonnej sudkyne..., ktoré požaduje zákon, aby mohla byť vylúčená z prejednávania a rozhodovania tejto veci.

Nadriadený súd považuje vznesenú námietku zaujatosti odporcom v 2 rade v zastúpení právnym zástupcom, za urážlivé podanie voči zákonnej sudkyňi vyplývajúce neúspechu v doterajšom konaní vo veci samej a nič na tom nemení ani skutočnosť, že pôvodný rozsudok prvostupňového súdu bol zrušený odvolacím súdom. Naopak, nadriadený krajský súd nenašiel žiaden relevantný dôvod k tomu, aby bol daný dôvod na vylúčenie zákonnej sudkyne z prejednávania a rozhodovania veci, pretože nebol preukázaný konkrétny pomer sudkyne k veci (okrem zákonného konania a rozhodovania, k čomu bola určená rozvrhom práce), nebol preukázaný ani žiadny bližší pozitívny alebo negatívny vzťah k účastníkom konania alebo k ich zástupcom, na základe ktorých v skutočnosti by bolo možné mať pochybnosti o nezaujatosti zákonnej sudkyne pri prejednaní a rozhodovaní tejto veci. Nadriadený krajský súd preto rozhodol tak, ako vyplýva z výrokovej časti tohto uznesenia.“.

Po preskúmaní rozhodnutia krajského súdu ústavný súd konštatuje, že nezistil taký výklad ustanovení Občianskeho súdneho poriadku upravujúcich postup pri rozhodovaní o návrhu sťažovateľa v 1. rade na vylúčenie sudkyne, ktorý by bol svojvoľný a bez opory v procesnom kódexe, resp. v platnej legislatíve, hoci mu nedal podrobnú odpoveď na všetky jeho námietky.

Ústavný súd preto dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľa v 1. rade je v tejto časti zjavne neopodstatnená a medzi namietaným porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu nie je žiadna taká súvislosť, ktorá by po prijatí sťažnosti reálne umožnila prijať záver o ich porušení. Krajský súd rozhodol o jeho návrhu na vylúčenie sudkyne v súlade s príslušnými ustanoveniami procesného kódexu.

Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa v 1. rade v časti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej neopodstatnenosti.

Ústavný súd k tomu uvádza, že sťažnosť sťažovateľky v 2. rade je podaná zjavne neoprávnenou osobou, pretože aj keď bola účastníčkou konania, námietku zaujatosti v konaní nevzniesla, a preto túto časť sťažnosti odmietol ako podanú zjavne neoprávnenou osobou podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Navyše okolnosť, že o veci napriek tomu rozhoduje sudca, ktorý mal byť podľa subjektívneho názoru účastníka konania z ďalšej účasti na jej prejednávaní a rozhodovaní vylúčený, je tiež dôvodom na uplatnenie riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku v konaní pred všeobecným súdom, čo vylučuje súčasne právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. septembra 2012